

Överenskommelse, om god hantering och säker användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller detsamma, för att skydda arbetstagares hälsa

- (1) Kristallin kvarts finns i stor mängd i naturen och utgör ungefär 12 procent av jordskorpan. Kristallin kvarts finns naturligt i flera andra mineraler och mineralprodukter.
- (2) Industrin använder i huvudsak två former av den kristallina kvartsen, nämligen kvarts och kristobalit. Båda säljs i form av sand som är ett granulärt material, eller som mjöl som består av partiklar mindre än 0,1 millimeter.
- (3) Kristallin kvarts och material/produkter/råmaterial som innehåller kristallin kvarts används inom en mängd olika branscher, bland annat inom kemi, keramik, byggindustri, kosmetika, tvättmedel, elektronik, gjuteri, , glas, trädgårdsskötsel, fritid, metall och verkstadsindustri, ytbehandlingar inklusive färg, läkemedel och som filtermaterial inom flera industrier.
- (4) EU-kommissionens vetenskapliga kommitté för yrkeshygieniska gränsvärden (SCOEL)¹ har bl.a. konstaterat, ”att den huvudsakliga effekten på människor vid inandning av respirabel kristallin kvarts är silikos. Det finns tillräcklig information för att fastställa att den relativa risken för lungcancer ökar hos personer med silikos (och tydligen inte för personal utan silikos och som exponeras för kvartsdamm i stenbrott och inom den keramiska industrin). Förhindrar man silikos reduceras alltså även risken för cancer. Eftersom det inte går att definiera ett tydligt gränsvärde för utveckling av silikos, reducerar all minskad exponering risken för silikos.”
- (5) Det verkar finnas bevis för att det finns en varierande förekomst av respirabel kristallin kvarts inom olika branscher.
- (6) Det finns en stor mängd andra påverkande faktorer inom lungcancers epidemiologi, som t ex rökning, radon och polyaromatiska kolväten.
- (7) Det finns för tillfället inget hygieniskt gränsvärde för yrkesmässig exponering av respirabel kristallin kvarts på EU-nivå, och de nationella hygieniska gränsvärdena för yrkesmässig exponering varierar.
- (8) Respirabel kristallin kvarts skiljer sig i många avseenden, bland annat på dess förekomst i naturen, från de situationer som man normalt hanterar under arbetsmiljölagen. Därför är den aktuella överenskommelsen, som i många hänseenden är unik, ett passande instrument för hantering av detta specifika ämne.
- (9) Parterna verkar i den fasta övertygelsen att denna överenskommelse bidrar till att skydda arbetstillfällena och säkrar sektorernas och företagens ekonomiska framtid.
- (10) Parterna kommer att göra sitt yttersta för att upprätthålla tillämpningen av denna överenskommelse gentemot alla företag inom alla de sektorer de representerar.
- (11) Parterna i denna överenskommelse agerar i enlighet med artikel 139 (1) och (2) i EU-fördraget.

¹ SCOEL SUM Doc 94-final om respirabel kristallin kvarts, juni 2003.

Med hänsyn till vad som tidigare angetts ingår parterna följande överenskommelse gällande förebyggande och skydd av personalens hälsa genom god hantering och användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller densamma.

Artikel 1 - Mål

Denna överenskommelse inriktas på

- skydd av hälsan för personalen och andra individer som i yrket och på arbetsplatsen exponeras för respirabel kristallin kvarts från material/produkter/råmaterial som innehåller kristallin kvarts.
- minimerad exponering för respirabel kristallin kvarts på arbetsplatsen genom att tillämpa här fastställd god praxis, för att förhindra, eliminera eller reducera de yrkesmässiga hälsorisker som respirabel kristallin kvarts medför.
- att öka kunskapen om potentiellt hälsomässiga effekter av respirabel kristallin kvarts och om god praxis.

Artikel 2 - Omfattning

- (1) Denna överenskommelse riktar sig mot produktionen och användningen av kristallin kvarts och de material/produkter/råmaterial som innehåller kristallin kvarts och potentiellt kan leda till exponering för respirabel kristallin kvarts. Beskrivningar av berörda branscher finns i [bilaga 5](#) i denna överenskommelse.
- (2) Överenskommelsen omfattar aktiviteter i anslutning till detta, exempelvis hantering, lagring och transport. Det gäller även för mobila arbetsplatser. Det kan härunder finnas speciella regler för mobila arbetsplatser.
- (3) Denna överenskommelse gäller för de parter, arbetstagare och arbetsgivare som definierats och fastställts härunder.

Artikel 3 - Definitioner

- (1) "Arbetsgivare" betyder de enskilda företag som direkt eller indirekt representeras av denna överenskommelsens parter och som representerar branschen.
- (2) "Arbetstagare" betyder arbetare som direkt eller indirekt representeras av denna överenskommelsens parter och som representerar personal som regelbundet eller periodvis kan exponeras för respirabel kristallin kvarts. Med arbetstagare menas deltids- och heltidsanställda såväl som säsonganställda och andra arbetare som verkar under arbetsgivarens direkta översyn (d.v.s. vikarier/anställda arbetare).
- (3) "Skyddsombud" betyder arbetares representanter med specifikt ansvar för arbetares säkerhet och hälsa: en utsedd person som valts eller utsetts i enlighet med nationell lagstiftning och/eller bestämmelser för att representera arbetare där problem dyker upp gällande arbetarnas säkerhets- och hälsomässiga skydd på arbetet.
- (4) "Parter" betyder undertecknare av denna överenskommelse.
- (5) "Respirabel kristallin kvarts" betyder den kornstorleksfraktion av inhalerade kristallina kvartspartiklar som når de luftvägar som saknar flimmerhår. Inandningskonventionen, som är en målspecifikation för provtagningsinstrument, definieras i enlighet med § 5.3. i den europeiska standarden EN 481 Arbetsplatsluft - Partikelstorleksfraktioner för mätning av luftburna partiklar.
- (6) "God praxis" betyder de allmänna principerna i direktiv 89/391 och i sektion II av direktiv 98/24 som utvecklas och illustreras ytterligare i [bilaga 1](#) härtill, och som då och då kan uppdateras.

- (7) "Arbetsställe" betyder en verksamhetsenhet där respirabel kristallin kvarts förekommer. Lagring och transport betraktas som separata arbetsställen såvida de inte är anslutna till en produktions- eller användningsplats. Mobila arbetsplatser betraktas också som arbetsställen.
- (8) "Avvikelse" betyder att överenskommelsen inklusive god praxis som definieras under (6) ovan inte efterlevs, vilket resulterar i en ökad exponering för respirabel kristallin kvarts för arbetstagarna och en ökad hälsorisk, vilken kunde undvikas om god praxis efterlevts.
- (9) "Nationell praxis" betyder riktlinjer eller standarder som utfärdats av ansvarig myndighet eller som överenskommit inom branschen, och som varken är lagstiftning eller bestämmelser.

Artikel 4 - Principer

- (1) Parterna skall samarbeta för att förbättra kunskapen om de hälsomässiga effekterna av respirabel kristallin kvarts, i synnerhet genom forskning, bevakning och spridning av god praxis.
- (2) Parterna inser att det finns behov av en europeisk strategi för att motarbeta respirabel kristallin kvarts. Detta betyder dock inte att signaturen på denna överenskommelse skall betraktas som ett godkännande av okontrollerad exponering i aktuell sektor eller faktisk exponering i hela sektorn.
- (3) Parterna bekräftar att de allmänna principerna i direktiv 89/391 och direktiv 98/24 gällande skyddet av arbetarnas säkerhet och hälsa mot risker relaterade till kemiska medel på arbetet gäller under alla omständigheter (inkluderande i synnerhet artikel 4: fastställande och riskanalys; artikel 5: riskförebyggande; artikel 6: specifika skyddande och förebyggande åtgärder; artikel 7: rutiner för hantering av olyckor, incidenter och nödsituationer; artikel 8: information och utbildning för arbetare).
- (4) Parterna är överens om att kristallin kvarts och material/produkter/råmaterial som innehåller kristallin kvarts är, vilket beskrivs ytterligare i [bilaga 5](#) härtill, grundläggande, användbara och ofta oundgängliga komponenter/ingredienser för ett stort antal industriella och andra yrkesmässiga aktiviteter som bidrar till att bevara arbetstillfällena och att säkra den ekonomiska framtiden för sektorer och företag, samt att deras produktion och breda användning därför bör fortsätta.
- (5) Parterna är överens om att införandet av "god praxis", som beskrivs i [bilaga 1](#) till denna överenskommelse, är ett effektivt bidrag till riskhanteringen genom att förhindra, eller där detta inte för tillfället kan uppnås, minimera exponeringen för respirabel kristallin kvarts genom tillämpningen av passande förebyggande och skyddande åtgärder vid tillämpning av sektion II i direktiv 98/24.
- (6) Denna överenskommelse gäller utan men för arbetsgivarens och arbetstagarens åtagande att efterleva nationell och europeisk lagstiftning inom området som gäller arbetarnas hälsa och säkerhet.
- (7) När gällande nationell praxis visar sig vara mer stringent än kraven i denna överenskommelse, skall arbetsgivarna och arbetstagarna rätta sig efter den nationella praxisen.

Artikel 5 - God praxis

- (1) Parterna antar tillsammans den goda praxis som beskrivs i bifogade [bilaga 1](#).
- (2) Arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud skall tillsammans sträva efter att implementera god praxis på arbetsplatserna så långt detta är tillämpligt, inklusive i förhållande till icke anställda som är yrkesmässigt exponerade på arbetsställen, som exempelvis entreprenörer (d.v.s. där så är tillämpligt göra god praxis till en del av entreprenadspecifikationerna).
- (3) [Bilaga 1](#) får anpassas i enlighet med den rutin som tas upp i [bilaga 7](#).

- (4) Arbetsgivare åtar sig att organisera regelbunden utbildning och alla berörda arbetstagare åtar sig att delta i denna regelbundna utbildning för införandet av god praxis².

Artikel 6 - Övervakning

- (1) Varje arbetsställe skall införa ett kontrollsystem för tillämpningen av god praxis. För detta ändamål skall en anställd (t ex en gruppchef på ett arbetsställe) av arbetsgivaren utses för varje plats, för att kontrollera tillämpningen av god praxis. Han/hon skall på begäran rapportera till en person som utsetts under (2).
- (2) En person skall utses av arbetsgivaren i enlighet med villkoren under artikel 7 i direktiv 89/391 för att regelbundet kontrollera tillämpningen av eller avvikelser från att tillämpa god praxis. Han/hon samarbetar med de personer som utsetts under (1) ovan efter ett schema/en rutin som satts upp under hans/hennes ansvar, vid behov efter konsultation med företagsledningen och skyddsombudet..
- (3) För kontroll av dammhalten skall arbetsgivarna följa de regler för dammätning, som finns sammanfattat i bilaga 2. Dessa rutiner kan anpassas efter speciella behov på mindre arbetsställen och man kan tillåta ett slumpvis urval av arbetsställen i händelse av att det i specifika branscher finns många mindre arbetsplatser/arbetsställen.

Artikel 7 - Rapportering, förbättring

- (1) Arbetsgivarna och arbetstagarna skall med skyddsombudets stöd tillsammans och löpande sträva efter att följa god praxis och att förbättra sin tillämpning av densamma.
- (2) Arbetsgivare skall rapportera tillämpningen av/avvikelsen från att tillämpa detta samt förbättringar till den person som utsetts under artikel 6 (2) vartannat år, med första tillfället år 2008 (rapportering av informationen från år 2007).
Ett rapportformulär har gemensamt tagits fram av parterna som en bilaga 3 till denna överenskommelse.
- (3) Parterna är överens om att antalet tillfällen då avvikelser från att följa praxis sker skall minska stadigt per arbetsgivare under varaktigheten av denna överenskommelse, såvida inte antalet avvikelser är så lågt att det ej ger möjlighet till ytterligare förbättring, varvid arbetsgivaren då skall sträva efter att bibehålla status quo.
- (4) Rapportering under (2) ovan skall sammanställas via respektive part till rådet. En lista över arbetsställen som upprepat befinner sig i en situation där de avviker från att följa praxis, skall dock redovisas separat vid sidan av den sammanställda rapporten.

Artikel 8: Rådet

(1) Princip

Det huvudmål rådet följer är att identifiera befintliga problem och att föreslå möjliga lösningar. Rådet skall vara det enda och exklusiva organet för kontroll av överenskommelsens implementering och tolkning.

(2) Uppgifter

Rådet skall granska rapporterna under artikel 7 och utfärda en sammanställningsrapport senast den 30 juni följande år, där man summerar tillämpning av praxis, avvikelser från att tillämpa praxis, förbättringar, nivån på tillämpningen av/avvikelser från att tillämpa praxis uppdelat per industrisektor, ange orsakerna till detta samt utfärda rekommendationer relaterade till detta. Den sammanställda rapporten skall skickas till parterna och deras medlemmar, EU-kommissionen och de nationella myndigheter som ansvarar för arbetsmiljön, och skall märkas

² Se Artikel 13 i Direktiv 89/391.

med ”konfidentiell/känslig företagsinformation”. Sammanställning och kommentarer för allmänheten kan på begäran tas fram. I juni 2007 skall sammanställningsrapporten ha ett annat format som enbart summerar, baserat på information från parterna, status för implementering och förberedelser för den första rapporteringen under 2008.

I fall med upprepade avvikelser från att följa praxis och där detta är ett resultat av upprepad och omotiverad försummelse att införa korrigerande åtgärder, beslutar rådet om vilka åtgärder som skall vidtas för att hantera dessa situationer.

Utöver dessa uppgifter ovan skall rådet också ha följande uppgifter: (a) diskutera och lösa eventuella problem som är av vikt för att överenskommelsen skall fungera; (b) lösa eventuella konflikter och tolkningsproblem under denna överenskommelse, inklusive dem som tagits fram av individuella parter, arbetsgivare och arbetstagare; (c) utfärda rekommendationer om möjliga revideringar av denna överenskommelse; (d) kommunicera med tredje part; samt (e) anpassa god praxis i enlighet med [bilaga 7](#).

(3) Sammansättning

Rådet skall bestå av representanter för parterna och som utsetts av dessa för första gången den dag då överenskommelsen undertecknades samt för en period av fyra år vardera, med samma antal personer representerande från arbetsgivare och arbetstagare. Parterna får också vid samma tidpunkt, eller därefter om nödvändigt, utse en suppleant för varje rådsmedlem som kan delta som observatör eller ersätta rådsmedlemmar när behov uppkommer, alltid med avsikten att garantera kontinuitet och passande expertis. Rådets storlek skall vara sådan att den är praktiskt genomförbar och är fastställd till maximalt 30 (d.v.s. 15/15) inklusive styrelseordförandena under artikel 3 i [bilaga 6](#). Om någon part skulle dra sig ur, lämna överenskommelsen eller upphöra att existera, eller om en ny part ansluter till överenskommelsen under rådets tidsperiod, kommer parterna att justera rådets medlemskap följdenligt samtidigt som man respekterar ovan nämnda maximala antal. Parter som inte finns representerade i rådet som medlemmar eller suppleanter har rätt att göra sina röster hörda inför rådet och att delta i debatten kring deras frågor. Rådets regler framgår av [bilaga 6](#).

(4) Beslutsfattande

Rådet avser att ta konsensusbeslut. Om konsensus inte uppnås kommer rådets beslut att tas med respektive dubbel kvalificerad majoritet med 75 procent av rösterna, tillhörande representanter för arbetstagarna respektive arbetsgivarna. Om rådet exempelvis består av 30 medlemmar (15 på arbetstagarnas sida och 15 på arbetsgivarnas sida) krävs en majoritet av 12 röster på respektive sida.

(5) Sekretariat

Rådet skall assisteras av ett sekretariat som skall upprättas av parterna vid den tidpunkt då överenskommelsen undertecknas.

Artikel 9 – Sekretess

- (1) All muntlig och skriftlig kommunikation bland och mellan parterna och deras medlemmar gällande tillämpningen av denna överenskommelse skall förbli konfidentiell och inte göras tillgänglig för tredje part, såvida det inte föreligger ett juridiskt åtagande att visa upp denna.
- (2) Den del som under (1) handlar om sekretess skall inte gälla följande:
 - Sammanställningsrapporten som endast kommer att skickas till de personer och organisationer/företag som finns uppställd i listan under artikel 8 (2),
 - Sammanställning och kommentarer som kan offentliggöras för tredje parter,
 - Den gemensamt nödvändiga kontaktinformationen till rådets styrelseordföranden som inte får tilldelas tredje parter,
 - Den nödvändiga distributionen av information från parterna till deras medlemmar så länge som dessa medlemmar påverkas av denna information.

- (3) Identiteten för de företag som nämns i rapporter får endast uppvisas för de av parternas medlemmar som det gäller, såvida inte rådet under artikel 8 (2) beslutat något annat. Mottagande personer måste vara bundna till samma sekretessåtagande som denna överenskommelse anger.
- (4) Brott mot (1) och (3) skall berättiga den skadade parten och/eller dess medlemmar att vidta rättsliga åtgärder i enlighet med nationell civilrätt.

Artikel 10 - Hälsokontroll

Företagsläkaren/yrkeshygienikern eller motsvarande interna eller externa organ som utsetts för arbetsstället, skall i enlighet med nationella bestämmelser, artikel 10 av direktiv 98/24 och protokollet för hälsokontroll, som beskrivs i bilaga 8, besluta i vilken omfattning medicinska undersökningar skall utföras.

Artikel 11 - Forskning - Insamling av data

Parterna skall diskutera brister i forskning och data samt utfärda rekommendationer gällande forskning, inklusive gällande säkrare produkter eller processer, vilka måste genomgå riskanalys innan de tas i bruk. De skall också utfärda rekommendationer gällande framtida projekt för insamling av data. En lista med tidigare genomförda forskningsprojekt finns bifogad i bilaga 4.

Artikel 12 - Varaktighet - Revidering

- (1) Denna överenskommelse gäller under minst fyra år och förnyas automatiskt för efterföljande tvåårsperioder. Parterna är berättigade att dra sig ur överenskommelsen med ett års varsel.
- (2) Denna överenskommelse ogiltigförklaras så snart alla parter inte längre är representativa för sina branschsektorer, eller om färre än två parter, där en representerar arbetsgivarna och en representerar arbetstagarna i samma branschsektor, skulle kvarstå.
- (3) Parter är berättigade att när som helst och utan förvarning dra sig ur denna överenskommelse om deras motpart inom branschsektorn upphör att vara en part i denna överenskommelse eller inte längre representeras ("reciprocitet").
- (4) I händelse av att EU-lagstiftning relaterad till kristallin kvarts skulle föreslås, kommer parterna att träffas för utvärdering av hur denna föreslagna lagstiftning påverkar denna överenskommelse.

Artikel 13 - Förändring av parter

- (1) Denna överenskommelse är öppen för att undertecknas av ytterligare parter.
- (2) Denna överenskommelse binder parternas juridiska efterträdare.

Artikel 14 - Övrigt

- (1) Denna överenskommelse skapar inga andra rättigheter eller skyldigheter än dem som fastställts häri.
- (2) Eventuella anspråk eller tvister gällande tolkningen och tillämpningen av detta avtal skall hanteras exklusivt av rådet och skall på grund av avtalets unika art inte lyda under de lokala nationella domstolarnas jurisdiktion. Alla andra anspråk eller tvister gällande detta avtal skall överlåtas till lagstiftningen och jurisdiktionen i det land där den/de åtalade är skriven/skrivna, vid lokal, laga domstol där den/de åtalade är skriven/skrivna.
- (3) Denna överenskommelse kommer att översättas till alla officiella EU-språk. Den engelska versionen är bindande för tolkning.

- (4) I fall då det förekommer motsägelser mellan god praxis och mer stringent nationell praxis inom en specifik jurisdiktion, skall efterlevnaden av en sådan nationell praxis som är obligatorisk under artikel 4 (7) inte utgöra en situation av avvikelse/underlåtenhet att följa praxis under artikel 3 (8).

Artikel 15 – Ikraftträdande

Denna överenskommelse träder ikraft sex månader efter att de två första parterna undertecknat det, där ena parten representerar arbetsgivarna och den andra representerar arbetstagarna i samma branschsektor, förutsatt att överenskommelsen har översatts till alla officiella EU-språk.

Bilaga 1	[God praxis (Vägledning till god praxis)]
Bilaga 2	[Mätrapport över halten kvartsdamm]
Bilaga 3	[Rapportformulär]
Bilaga 4	[Lista över forskningsprojekt]
Bilaga 5	[Branschbeskrivningar]
Bilaga 6	[Rådet – Sekretariatet]
Bilaga 7	[Rutin för antagande av god praxis]
Bilaga 8	[Protokoll för hälsokontroll gällande silikos]

Träder in den 25 april 2006.

Genom:

APFE - European Glass Fibre Producers Association

Herr R. Furber, styrelsemedlem

BIBM - International Bureau for Precast Concrete

Herr E. Danno, generalsekreterare

CAEF - The European Foundry Association

Herr K. Urvat, generalsekreterare

**CEEMET - Council of European Employers of the Metal,
Engineering and Technology-Based Industries**

Herr U. Combüchen, generalsekreterare

CERAME-UNIE - The European Ceramics Industries

Herr R. Chorus, generalsekreterare

CEMBUREAU - The European Cement Association

Herr P. Vanfrachem, vice VD

EMCEF - European Mine, Chemical and Energy Workers' Federation

Herr P. Mazeau, ställföreträdande generalsekreterare

EMF - European Metalworkers' Federation

Herr B. Samyn, ställföreträdande generalsekreterare

EMO - European Mortar Industry Organization

Herr H-P. Braus, generalsekreterare

EURIMA - European Insulation Manufacturers Association

Herr H. Biedermann, generaldirektör

EUROMINES - European Association of Mining Industries

Fru C. Hebestreit, generalsekreterare

**EURO-ROC - European and International federation
of natural stones industries**

Herr G. Merke, generalsekreterare

ESGA - European Special Glass Association

Herr F. Van Houte, generalsekreterare

FEVE - European Container Glass Federation

Herr A. Somogyi, generalsekreterare

GEPVP - European Association of Flat Glass Manufacturers

Fru E. Bullen, generalsekreterare

IMA-Europe – The Industrial Minerals Association

Herr C. Stenneler, VD

Fru M. Wyart-Remy, generalsekreterare

UEPG - European Aggregates Association

Herr D. Audibert, VD

Bilaga 1 - God praxis (Vägledning till god praxis)

Ej validerad översättning

Bilaga 2 – Dammövervakningsprotokoll

Omfattning

Dammövervakningsprotokollet är avsett att användas av alla företag som vill utföra en utvärdering av yrkesmässig exponering, för att kunna mäta dammexponeringens nivåer på arbetsplatsen. Det är förenligt med all aktuell nationell lagstiftning i EU. Kraven som beskrivs nedan är mer tillämpliga för företag utan representativ information om dammexponeringens nivåer. Andra företag (som t ex har en gällande databas eller som inför ett liknande, långsiktigt dammövervakningsprotokoll) kan tillämpa en enklare version av detta protokoll (utan att behöva uppfylla alla kraven).

Målsättning

Målsättningen med dammövervakningsprotokollet är att samla in data kring dammexponering så att de olika företagen kan utvärdera efterlevnaden av gällande nationella och av EU uppsatta bestämmelser gällande hygien på arbetet, exempelvis Yrkeshygieniska gränsvärden, samt att förebygga exponering. Det kan också möjliggöra insamling av representativ och jämförbar information om dammexponeringsnivåer på arbetsplatsen bland företag där exponering av respirabel kristallin kvarts förekommer, så att man kan ta fram data för hälsomässig riskanalys ur dammexponering på arbetsplatsen och att påbörja utarbetning och framtagning av exponeringsdata typ ”jobbexponeringsmatriser”, som kan användas till ytterligare epidemiologiska undersökningar.

Krav

Det finns två typer av mätningar som ofta används:

- Personlig;
- Statisk.
-

Båda mätningstyperna kan användas tillsammans, eftersom de kompletterar varandra.

Det är upp till experterna som utsetts av Arbetsgivarna och för arbetstagarnas representanter att välja de lösningar som passar bäst, samtidigt som man respekterar nationella och EU-bestämmelser.

Följande allmänna krav (hämtade från EU-standarderna EN 689 och EN 1232 – se referenser) skall följas:

- Vid personlig provtagning måste arbetaren bära provtagningsutrustning (inom arbetarens andningszon).
- De insamlade dammfraktionerna måste åtminstone vara respirabla, andningsbara (frivilligt) och thorakala dammfraktioner.
- Provtagningsutrustningen som används för insamling av dammproverna måste vara förenlig med EU-standard EN 481 (för personlig mätning – se referenser).
- Provtagningsplatserna bör åtminstone följa ett antal bestämda och väl definierade jobbfunktioner³.
- Provtagningens varaktighet skall motsvara ett helt skift (7-8 timmar). Antalet provtagningar för respektive jobbfunktion skall vara så många att de är representativa för arbetarens exponering⁴.

³ Inom den industriella mineralbranschen beslutades t ex följande jobbfunktioner: stenbrottsoperatör (utomhus), krossoperatör (inomhus), operatör i våt process, operatör i torr process, malningsoperatör, säckfyllningsoperatör, transport/bulklastning, arbetsledare/fabriksledning, laboratoriearbetare, underhålls- och flerfunktionsoperatör (en flerfunktionsoperatör är en operatör vars procentuella arbetstid understiger 50 % i alla andra jobbfunktions kategorier).

⁴ För efterlevnad av nationell lagstiftning eller i förebyggande syfte är eventuellt en eller två provtagningar tillräckligt, men i statistiskt syfte (exempelvis för jobbexponeringsmatriser, epidemiologiska undersökningar...) är sex provtagningar per jobbfunktion minsta obligatoriska antal.

När det bedöms vara nödvändigt skall Arbetsgivarnas och Arbetstagarnas representanter gemensamt diskutera provtagningens mest passande varaktighet och periodicitet.

- Analystekniken som används för att fastställa kvarts- (och kristobalit)-innehållet måste antingen vara röntgendiffraktion eller Fourier-transform infrarödspektroskopi, efter vad som krävs i olika nationella standarder.
- En komplett dokumentation av utrustningen och rutinerna måste registreras av företagen (med hjälp av den/det organisation/företag som ansvarar för provtagningen och analysen) tillsammans med dammättningsinformation.
- De laboratorier som är inblandade i kvartsanalysen skall vara ackrediterade och/eller delaktiga i en övning där samma test utförs vid olika laboratorier, så att giltigheten av rutiner och resultat kan garanteras.

Huvudreferenser

EU-standarder

EN 689 Arbetsplatsluft - Vägledning för bedömning av exponering för jämförelse med gränsvärden och mättningsstrategi, 1995, CEN.

EN 481 Arbetsplatsluft - Partikelstorleksfraktioner för mätning av luftburna partiklar, 1993, CEN.

EN 1232 Arbetsplatsluft - Pumpar för provtagning av kemiska ämnen - Krav och provningsmetoder, 1997.

Obs!

Företag skall kontrollera sina nationella bestämmelser och standarder så att deras dammövervakning överensstämmer med dessa nationella krav. Flera länder har också dokument för teknisk vägledning om utvärdering av yrkesmässig exponering, som kan användas för att införa dammövervakning på arbetsplatsen.

Bilaga 3 - Rapporteringsformat

Ej validerad översättning

Avtal gällande arbetares hälsomässiga skydd via god hantering och användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller detsamma Rapporteringsformat	Platsnivå

Datum för senaste uppdatering

2006-2007 | 2008-2009 | 2010-2011 | 2012-2013

Allmän platsinformation

1	Företag Företagets namn				
2	Land				
3	Avdelning				
4	Plats Platsens namn				
5	Rapporterande plats Välj "0" om det endast finns data för detta avsnitt, "1" om data finns för följande avsnitt				
6	Antal anställda Totalt antal Arbetstagare på platsen				

Exponeringsrisk

7	Antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts Infoga det antal Arbetstagare som potentiellt utsätts för respirabel kristallin kvarts, t ex all personal som arbetar i produktionen				

Risakanalys och & dammövervakning

8	Antal anställda som omfattas i risakanalys (1) Infoga det antal Arbetstagarejobb som risakanalysen inte genomförs för				
9	Antal anställda som omfattas av exponeringsövervakning (2) Infoga det antal Arbetstagarejobb som det finns exponeringsdata för				
10	Antal anställda med en risakanalys som kräver ett protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos (3) Infoga det antal Arbetstagarejobb för vilka risakanalysen föreslår att ett Protokoll för kontroll av hälsan startas				

Kontroll av hälsan

11	Antal anställda som omfattas av protokollet för generisk kontroll av hälsan Infoga det antal Arbetstagare som följs upp med ett protokoll för generisk kontroll av hälsan, mätvärde beror på Företagets utvärdering eller nationell lagstiftning				
12	Antal anställda som omfattas av protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos Infoga det antal Arbetstagare som följs upp med det specifika protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos, en del av Avtalet				

Utbildning

13	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Allmänna principer (4) Infoga det antal Arbetstagare som är inkluderade i programmet om Allmänna principer				
14	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Arbetsblad (5) Infoga det antal Arbetstagare som är inkluderade i programmet om Arbetsblad				

God praxis

15	Tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts Välj "1" om den specifika rutinen införts på arbetsplatsen. Välj "0" om den inte införts eller om den inte kan tillämpas				
16	Organisatoriska åtgärder Välj "1" om den specifika rutinen införts på arbetsplatsen. Välj "0" om den inte införts eller om den inte kan tillämpas				
17	Distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs (6) Välj "1" om den specifika rutinen införts på arbetsplatsen. Välj "0" om utrustning inte finns eller om den inte kan tillämpas				

Viktiga prestandaindikatorer

18	% antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts Rad 7 dividerad med rad 6 ger den % andelen av det totala antalet anställda som arbetar i kontakt med material som har potential att generera respirabel kristallin kvarts				
19	% antal som omfattas i risakanalysen Rad 8 dividerad med rad 7 ger den % delen implementering av risakanalysen				
20	% antal som omfattas av exponeringsövervakningen Rad 9 dividerad med rad 7 ger den % delen implementering av dammövervakningsprotokollet				
21	% antal med risakanalys som kräver protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos Rad 10 dividerad med rad 7 ger den % andelen gällande med potential för hög exponering				
22	% antal som omfattas av generisk kontroll av hälsan Rad 11 dividerad med rad 7 ger företagets %engagemang för generisk övervakning av hälsan eller i ömlighet med tillämplig lagstiftning				
23	% antal som omfattas av protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos Rad 12 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av det specifika protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
24	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Allmänna principer Rad 13 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av Allmänna principer				
25	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Arbetsblad Rad 14 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av de Arbetsblad som behövs				

Viktiga noteringar

Infoga eventuellt relevanta kommentarer om implementeringen av Avtalet på platsnivå (markera t ex positiva eller ej tillfredsställande utföranden, annonsera framtida förbättringsprogram, beskriv vilka nya rutiner som införts osv.)

Namn: _____ Tjänst: _____ Datum: ___ / ___ - ____	Signatur

(1) Risakanalysen finns i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, kapitel 4)
 (2) Läs Bilaga 2 - Dammövervakningsprotokoll för Avtalet
 (3) Läs Bilaga 8 - Protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos för avtalet
 (4) Allmänt förebyggande principer illustreras i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, Grundläggande om respirabel kristallin kvarts)
 (5) God praxis illustreras i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Allmänna och specifika arbetsblad)
 (6) Ett arbetsblad om personlig skyddsutrustning finns i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Arbetsblad 2.1.15)

Avtal gällande arbetares hälsomässiga skydd via god hantering och användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller detsamma Rapporteringsformat		Företagsnivå			
Datum för senaste uppdatering					
		2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
Allmän företagsinformation (Land)					
1	Företag				
	Företagets namn				
2	Land				
3	Avdelning				
4a	Antal arbetsplatser				
	Sammanräkning för rad 4 - Platsnivå				
4b	Antal rapporterade arbetsplatser				
	Summa för rad 5 - Platsnivå				
4c	% antal rapporterade arbetsplatser				
	Rad 4b dividerad med rad 4a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet arbetsplatser				
5a	Antal anställda				
	Summa för rad 6 - Platsnivå				
5b	Antalet rapporterade anställda				
	Summa för rad 6 där rad 5 är "1" - Platsnivå				
5c	% antal rapporterade anställda				
	Rad 5b dividerad med rad 5a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet anställda				
Exponeringsrisk					
7	Antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
	Summa för rad 7 - Platsnivå				
Risakanalys och & dammövervakning					
8	Antal anställda som omfattas i risakanalys (1)				
	Summa för rad 8 - Platsnivå				
9	Antal anställda som omfattas i exponeringsövervakning (2)				
	Summa för rad 9 - Platsnivå				
10	Antal anställda med en risakanalys som kräver ett protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos (3)				
	Summa för rad 10 - Platsnivå				
Kontroll av hälsan					
11	Antal anställda som omfattas av protokollet för generisk kontroll av hälsan				
	Summa för rad 11 - Platsnivå				
12	Antal anställda som omfattas av protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Summa för rad 12 - Platsnivå				
Utbildning					
13	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Allmänna principer (4)				
	Summa för rad 13 - Platsnivå				
14	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Arbetsblad (5)				
	Summa för rad 14 - Platsnivå				
God praxis					
15	Tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
	Summa för rad 15 - Platsnivå				
16	Organisatoriska åtgärder				
	Summa för rad 16 - Platsnivå				
17	Distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs (6)				
	Summa för rad 17 - Platsnivå				
Viktiga prestandaindikatorer					
18	% antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
	Rad 7 dividerad med rad 5b ger den % andelen av det totala antalet anställda som arbetar i kontakt med material som har potential att generera respirabel kristallin kvarts				
19	% antal som omfattas i risakanalysen				
	Rad 8 dividerad med rad 7 ger den % delen implementering av risakanalysen				
20	% antal som omfattas av exponeringsövervakningen				
	Rad 9 dividerad med rad 7 ger den % delen implementering av dammövervakningsprotokollet				
21	% antal med risakanalys som kräver protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Rad 10 dividerad med rad 7 ger den % andelen anställda med potential för hög exponering				
22	% antal som omfattas av generisk kontroll av hälsan				
	Rad 11 dividerad med 7 ger den % engagemang för generisk övervakning av hälsan eller i enlighet med tillämplig lagstiftning				
23	% antal som omfattas av protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Rad 12 dividerad med rad 10 ger den % implementeringen av det specifika protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
24	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Allmänna principer				
	Rad 13 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av Allmänna principer				
25	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Arbetsblad				
	Rad 14 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av de Arbetsblad som behövs				
26	% antal tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
	Rad 15 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				
27	% antal organisatoriska åtgärder				
	Rad 16 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				
28	% del av distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs				
	Rad 17 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				
Viktiga noteringar					
Infoga eventuellt relevanta kommentarer om implementeringen av Avtalet på företagsnivå (markera i ex positiva eller ej tillfredsställande utföranden, annonsera framtida förbättringsprogram, beskriv vilka nya rutiner som införts osv.)					
Namn: _____					
Tjänst: _____					
Datum: __/__/____ Signatur _____					

- (1) Risakanalysen finns i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, kapitel 4)
- (2) Läs *Bilaga 2 - Dammövervakningsprotokoll* för Avtalet
- (3) Allmänt föreliggande principer illustreras i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, Grundläggande om respirabel kristallin kvarts)
- (4) God praxis illustreras i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Allmänna och specifika arbetsblad)
- (5) Ett arbetsblad om personlig skyddsutrustning finns i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Arbetsblad 2.1.15)

Publicerad 2006-10-25

Avtal gällande arbetares hälsomässiga skydd via god hantering och användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller detsamma Rapporteringsformat	Landsnivå

Datum för senaste uppdatering					
	<table border="1"> <tr> <td>2006-2007</td> <td>2008-2009</td> <td>2010-2011</td> <td>2012-2013</td> </tr> </table>	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013		

Allmän landsinformation (Nationellt förbund)

1	Förbund				
	Förbundets namn				
2	Land				
3	Avdelning				
4a	Antal arbetsplatser				
	Sammanräkning för rad 4a - Företagsnivå				
4b	Antal rapporterade arbetsplatser				
	Summa för rad 4b - Företagsnivå				
4c	% antal rapporterade arbetsplatser				
	Rad 4b dividerad med rad 4a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet arbetsplatser				
5a	Antal anställda				
	Summa för rad 5a - Företagsnivå				
5b	Antalet rapporterade anställda				
	Summa för rad 5b - Företagsnivå				
5c	% antal rapporterade anställda				
	Rad 5b dividerad med rad 5a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet anställda				

Exponeringsrisk

7	Antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
	Summa för rad 7 - Företagsnivå				

Risakanalys och & dammövervakning

8	Antal anställda som omfattas i risakanalys (1)				
	Summa för rad 8 - Företagsnivå				
9	Antal anställda som omfattas i exponeringsövervakning (2)				
	Summa för rad 9 - Företagsnivå				
10	Antal anställda med en risakanalys som kräver ett protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos (3)				
	Summa för rad 10 - Företagsnivå				

Kontroll av hälsan

11	Antal anställda som omfattas av protokollet för generell kontroll av hälsan				
	Summa för rad 11 - Företagsnivå				
12	Antal anställda som omfattas av protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Summa för rad 12 - Företagsnivå				

Utbildning

13	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Allmänna principer (4)				
	Summa för rad 13 - Företagsnivå				
14	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Arbetsblad (5)				
	Summa för rad 14 - Företagsnivå				

God praxis

15	Tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
	Summa för rad 15 - Företagsnivå				
16	Organisatoriska åtgärder och God praxis på arbetet				
	Summa för rad 16 - Företagsnivå				
17	Distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs (6)				
	Summa för rad 17 - Företagsnivå				

Viktiga prestandaindikatorer

18	% antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
	Rad 7 dividerad med rad 5b ger den % andelen av det totala antalet anställda som arbetar i kontakt med material som har potential att generera respirabel kristallin kvarts				
19	% antal som omfattas i risakanalysen				
	Rad 8 dividerad med rad 7 ger den % andelen av implementeringen av risakanalysen				
20	% antal som omfattas av exponeringsövervakningen				
	Rad 9 dividerad med rad 7 ger den % andelen av implementeringen av exponeringsövervakningsprotokollet				
21	% antal med risakanalys som kräver protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Rad 10 dividerad med rad 7 ger den % andelen av implementeringen av risakanalysen som kräver ett protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
22	% antal som omfattas av generell kontroll av hälsan				
	Rad 11 dividerad med rad 7 ger den % andelen av implementeringen av generell övervakning av hälsan eller i enlighet med tillämplig lagstiftning				
23	% antal som omfattas av protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
	Rad 12 dividerad med rad 10 ger den % implementeringen av det specifika protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
24	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Allmänna principer				
	Rad 13 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av Allmänna principer				
25	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Arbetsblad				
	Rad 14 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av de Arbetsblad som behövs				
26	% antal tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
	Rad 15 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				
27	% antal organisatoriska åtgärder				
	Rad 16 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				
28	% del av distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs				
	Rad 17 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts				

Viktiga noteringar

Infoga eventuellt relevanta kommentarer om implementeringen av Avtalet på landsnivå (markera t ex positiva eller ej tillfredsställande utföranden, annonsera framtida förbättringsprogram, beskriv vilka nya rutiner som införts)

Namn:	
Tjänst:	
Datum: __/__/__	Signatur

- (1) Risakanalysen finns i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, kapitel 4)
- (2) Läs *Bilaga 2 - Dammövervakningsprotokoll* för Avtalet
- (3) Läs *Bilaga 8 - Protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos* för avtalet
- (4) Allmänt förebyggande principer illustreras i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, Grundläggande om respirabel kristallin kvarts)
- (5) God praxis illustreras i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Allmänna och specifika arbetsblad)
- (6) Ett arbetsblad om personlig skyddsutrustning finns i *Bilaga 1 - God praxis* för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Arbetsblad 2.1.15)

Avtal gällande arbetares hälsomässiga skydd via god hantering och användning av kristallin kvarts och produkter som innehåller detsamma Rapporteringsformat		Sektornivå			
Datum för senaste uppdatering		2006-2007 2008-2009 2010-2011 2012-2013			
Allmän sektorinformation (EU25-förbund)					
1	Förbund				
Förbundets namn					
2a	Antal länder				
Infoga antalet länder som representeras av Förbundet					
2b	Antalet rapporterade länder				
Sammanräkning för rad 2 - Landsnivå					
2c	% antal rapporterade länder				
Rad 2b dividerad med rad 2a ger den % implementeringen av rapporteringen gällande länder					
3	Avdelning				
4a	Antal arbetsplatser				
Summa för rad 4a - Landsnivå					
4b	Antal rapporterade arbetsplatser				
Summa för rad 4b - Landsnivå					
4c	% antal rapporterade arbetsplatser				
Rad 4b dividerad med rad 4a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet arbetsplatser					
5a	Antal anställda				
Summa för rad 5a - Landsnivå					
5b	Antalet rapporterade anställda				
Summa för rad 5b - Landsnivå					
5c	% antal rapporterade anställda				
Rad 5b dividerad med rad 5a ger den % implementeringen av rapporteringen för antalet anställda					
Exponeringsrisk					
7	Antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
Summa för rad 7 - Landsnivå					
Risakanalys och & dammövervakning					
8	Antal anställda som omfattas i risakanalys (1)				
Summa för rad 8 - Landsnivå					
9	Antal anställda som omfattas i exponeringsövervakning (2)				
Summa för rad 9 - Landsnivå					
10	Antal anställda med en risakanalys som kräver ett protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos (3)				
Summa för rad 10 - Landsnivå					
Kontroll av hälsan					
11	Antal anställda som omfattas av protokollet för generisk kontroll av hälsan				
Summa för rad 11 - Landsnivå					
12	Antal anställda som omfattas av protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos				
Summa för rad 12 - Landsnivå					
Utbildning					
13	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Allmänna principer (4)				
Summa för rad 13 - Landsnivå					
14	Antal anställda som omfattas för information, instruktion och utbildning om Arbetsblad (5)				
Summa för rad 14 - Landsnivå					
God praxis					
15	Tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
Summa för rad 15 - Landsnivå					
16	Organisatoriska åtgärder				
Summa för rad 16 - Landsnivå					
17	Distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs (6)				
Summa för rad 17 - Landsnivå					
Viktiga prestandaindikatorer					
18	% antal anställda med potential för att exponeras för respirabel kristallin kvarts				
Rad 7 dividerad med rad 5b ger den % andelen av det totala antalet anställda som arbetar i kontakt med material som har potential att generera respirabel kristallin kvarts					
19	% antal som omfattas i risakanalysen				
Rad 8 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av risakanalysen					
20	% antal som omfattas av exponeringsövervakningen				
Rad 9 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av exponeringsövervakningsprotokollet					
21	% antal med risakanalys som kräver protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
Rad 10 dividerad med rad 7 ger den % andelen anställda med potential för hög exponering					
22	% antal som omfattas av generisk kontroll av hälsan				
Rad 11 dividerad med rad 7 ger företagets % engagemang för generisk övervakning av hälsan eller i enlighet med tillämplig lagstiftning					
23	% antal som omfattas av protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos				
Rad 12 dividerad med rad 10 ger den % implementeringen av det specifika protokollet för kontroll av hälsan gällande silikos					
24	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Allmänna principer				
Rad 13 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av Allmänna principer					
25	% antal som omfattas av information, instruktion och utbildning om Arbetsblad				
Rad 14 dividerad med rad 7 ger den % implementeringen av Arbetsblad som behövs					
26	% antal tekniska åtgärder för att reducera generering/spridning av respirabel kristallin kvarts				
Rad 15 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts					
27	% antal organisatoriska åtgärder				
Rad 16 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts					
28	% del av distribution och användning av personlig skyddsutrustning, där sådan behövs				
Rad 17 dividerad med rad 4b ger det % antalet arbetsplatser där den specifika åtgärden införts					
Viktiga noteringar					
Infoga eventuellt relevanta kommentarer om implementeringen av Avtalet på sektornivå (markera t ex positiva eller ej tillfredsställande utföranden, annonsera framtida förbättringsprogram, beskriv vilka nya rutiner som införts)					
Namn: Tjänst: Datum: __ / __ - ____		Signatur			

(1) Risakanalysen finns i Bilaga I - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, kapitel 4)
 (2) Läs Bilaga 2 - Dammövervakningsprotokoll för Avtalet
 (3) Allmänt förebyggande principer illustreras i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del I, Grundläggande om respirabel kristallin kvarts)
 (4) God praxis illustreras i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Allmänna och specifika arbetsblad)
 (5) Ett arbetsblad om personlig skyddsutrustning finns i Bilaga 1 - God praxis för Avtalet (Vägledningen till god praxis, del II, Arbetsblad 2.1.15)

Bilaga - Lista över forskningsprojekt

Tidigare forskningsprojekt:

Scientific opinion on the health effects of airborne Crystalline Silica, IOM-rapport, 1996.

The quartz hazard: a variable entity, K Donaldson & PJA Borm, Amer. J. Yrkesmässig hygien 42 (5), 287-294, 1998.

Evaluation & comparison of personal dust & quartz exposure, measurements from the UK & German silica producers industry, IOM-rapport för kund, 1998.

Epidemiological evidence on the carcinogenicity of silica: factors in scientific judgments, C. Soutar m.fl., Amer. J. Yrkesmässig hygien 44 (1), 3-14, 2000.

Inflammatory effects of respirable quartz collected in workplaces versus DQ12 quartz: Particle surface correlates, A. Clouter m.fl., Toxicol. Sc. 63, 90-98, 2001.

In vitro genotoxicity assessment of commercial quartz flours in comparison to standard DQ12 quartz, G. Cakmak m.fl., Int. J. Hygien Miljö Hälsa, 207 (2004); 105-113.

Different toxic, fibrogenic and mutagenic effects of four commercial quartz flours in the rat lung, F. Seiler m.fl., Int. J. Hygien Miljö Hälsa, 207 (2004); 115-124.

Determining significant variance of biological activity between different respirable quartz flours by a vector model, J. Bruch m.fl., Int. J. Miljö Hälsa (godkänd).

Relationships between the state of the surface of four commercial quartz flours and their biological activity in vitro and in vivo, B. Fubini m.fl., Int. J. Hygien Miljö Hälsa, 207 (2004); 89-104.

Mortality in the UK Industrial Sand Industry: 1. Exposure Assessment and 2. Mortality, T.P. Brown och L. Rushton, accepterad för publicering i Occupational and Environmental Medicine Journal (OEMJ) år 2005.

Bilaga - Branschbeskrivningar

Stenmaterial

Stenmaterial är ett granulärt material som används vid byggnation. Nästan tre miljarder ton stenmaterial produceras och används i Europa varje år. Större delen av aktörerna inom sektorn är dock små och medelstora entreprenörer. En normal, mindre plats erbjuder direkt anställning för sju till tio personer. Stenindustrin består av ungefär 25 000 stenbrott i Europa med 250 000 anställda inom EU.

De vanligaste stenmaterialen är sand, grus och krossat berg med ett varierande innehåll av fri kvarts (från 0 till 100 %). Enbart fyndigheter med högt kvartsinnehåll är relevanta för individuell riskanalys i enlighet med detta Avtal. Även i dessa fall är dock risken för att arbetarna exponeras för respirabel kristallin kvarts normalt låg. Stenmaterial som produceras av berg och som innehåller en liten del kvarts kan, utan förfång för individuell riskanalys, troligtvis ignoreras när det gäller påverkan av arbetarnas hälsa.

Den keramiska industrin

Den keramiska industrin använder kvarts i huvudsak som strukturell ingrediens i speciellt lera, samt som en större beståndsdel i keramiska glasyrer. De huvudsakliga keramiska produkter som innehåller kvarts inkluderar matserviser och prydnadsaker, sanitetsporcelain, kakel och klinkers, tegelstenar och takpannor, inklädnader etc.

Omkring 2 000 företag producerar keramik inom EU. Antalet anställda inom den keramiska industrin i EU är uppskattat till ungefär 234 000. Den keramiska industrin finns i princip representerad i alla EU:s medlemsländer.

Gjuterier

Gjuteribranschens produkter är järn-, stål- eller järnfria metallgjutningar som produceras genom att man håller smält metall i formar som vanligtvis är helt eller delvis tillverkade av bunden kvartssand. Gjuteribranschen är en viktig leverantör till bilindustrin, den mekaniska tillverkningsindustrin och andra branscher. Det är en bransch som till större delen består av små och medelstora företag: Det finns ungefär 4 000 gjuterier med 300 000 anställda i EU:s medlemsländer.

Glasiindustrin

Kiseldioxid är den huvudsakliga oxiden för glastillverkning och därmed är också kvartssand den huvudsakliga ingrediensen i alla typer av glas. De viktigaste glasprodukterna inkluderar förpackningsglas (flaskor, burkar etc.), planglas (för byggnader, speglar, bilar etc.), konsumentglas (matserviser: dryckesglas, skålar, dekoration etc.), glasfiber (för armering, isolering) och specialglas (för tv, laboratorier, optik etc.).

Mer än 1 000 företag producerar glas inom EU. Glasiindustrin finns representerad i alla europeiska länder och sysselsätter mer än 230 000 personer inom EU.

Efter att råmaterial smälts ned finns det inte längre någon mer kristallin kvarts. Glas är ett amorft material.

Branscherna för industriella mineraler och metall

Industriella mineraler:

Ett antal industriella mineralprodukter är tillverkade av kvarts. Kvarts hittas vanligen i sitt kristallina tillstånd men förekommer också i ett amorft (icke kristallint) tillstånd. Kristallin kvarts är hård,

kemiskt trög och har en hög smältpunkt. Detta är uppskattade egenskaper inom olika industriella användningsområden, huvudsakligen inom glas-, gjuteri-, byggnations-, keramik och kemiindustrin. 145 miljoner ton industrimineraler (t ex bentonit, borat, kalciumkarbonat, diatomit, fältspat, gips, kaolin & plastisk lera, talk etc) bryts i Europa varje år. Industrimineraler kan innehålla olika mängd kristallin kvarts, även om inte alla gör det.

Dessa industrimineraler produceras av 300 företag eller koncerner som driver ungefär 810 gruvor och stenbrott och 830 fabriker i 18 av EU:s medlemsländer, samt i Schweiz, Norge, Turkiet, Bulgarien, Rumänien och Kroatien. Industrimineralbranschen sysselsätter ungefär 100 000 personer inom EU.

Metallmalmer:

En stor mängd metallmalmer bryts inom EU och för vissa, exempelvis kvicksilver, silver, bly, volfram, zink, krom, koppar, järn, guld, kobolt, bauxit, antimon, mangan, nickel och titan, är EU en relativt viktig producent. I vissa fall rankas de europeiska tillverkarna bland de 10 första producenterna i världen.

Metallmalmer produceras i 12 av EU:s medlemsländer samt i Norge, Turkiet, Bulgarien, Rumänien, Kosovo och Serbien. Inom EU sysselsätter denna del av gruv- och mineralbranschen direkt omkring 23 000 personer.

Metallmalmer kan innehålla olika mängd kristallin kvarts, även om inte alla gör det.

Cementindustrin

Cement är ett pulver som i huvudsak används som bindemedel vid tillverkning av betong. Det produceras i flera steg som i grunden består av följande två viktiga faser:

- Tillverkning av ett halvfabrikat kallat "klinker", som man får efter förbränning av en "råblandning" bestående av lera, kalksten och flera andra tillsatser, i en högtemperaturugn (1 450°C).

- Tillverkning av cement som en slutprodukt sker genom homogen blandning av mald klinker och kalciumsulfat (gips) med eller utan, beroende på typ av cement, en eller flera komponenter ytterligare: slagg, flygaska, pozzolana, kalksten m.m.

År 2004 uppnådde cementproduktionen i de 25 aktuella medlemsländerna i EU 233 miljoner ton, ungefär 11 % av den totala världsproduktionen (2 1 miljarder ton).

Det finns nästan 340 fabriker inom EU. Fyra av de fem största cementföretagen i världen är europeiska. Cementindustrin sysselsätter ungefär 55 000 personer inom EU.

Mineralull

Mineralull har en unik uppsättning egenskaper som kombinerar hög temperaturlåghet med långsiktig stabilitet. Den tillverkas av smält glas, sten eller slagg som man spinner till en fiberliknande struktur som skapar en kombination av termiska, eld- och akustiska egenskaper, nödvändiga för termisk (värme) och akustisk (ljud) isolering samt för brandskydd av bostäder och kommersiella byggnader och fabriker.

Dessa egenskaper kommer från dess uppbyggnad, en matta av fibrer som förhindrar luftcirkulationen, samt från dess kemiska sammansättning.

Isoleringsstillverkare utvecklas för att uppfylla de ökande, miljömässiga kraven från samhället via förbättrade standarder och bestämmelser för användning av isoleringsmaterial.

Bland mineralull är det endast glasull som är av intresse när det gäller kristallin kvarts, eftersom glasull tillverkas med hjälp av sand, vilket stenull inte gör. Efter att man smält råmaterialet för glasull finns det inte längre någon kristallin kvarts, eftersom det omvandlas till ett amorft material.

Mineralullsbranschen finns representerad i alla europeiska länder och sysselsätter mer än 20 000 personer inom EU.

Naturstensindustrin

Kvadersten finns i naturen som ett i det närmaste färdigtillverkat byggnadsmaterial. Få inser dock att det tar miljontals år för detta material att nå den punkt där det med enkelhet kan framställas och bearbetas.

Branschen består enbart av små och medelstora företag på mellan fem till 100 anställda och är en viktig leverantör till byggnadsbranschen. Mer än 40 000 företag finns inom EU vilka sysselsätter omkring 420 000 personer. Arbete med natursten omfattar inte bara stenproduktionen i brotten. Ännu viktigare är bearbetningen och implementeringen av stenar. Renovering och avancerade tillämpningar kräver kvalificerad utbildning och träning, som startar med stenarbetare upp till högteknologiska steningenjörer.

Murbruksindustrin

Murbruk definieras som en blandning av stenmaterial, vanligtvis med en kornstorlek på mindre än 4 mm (ibland mindre än 8 mm, t ex murbruk för specialdekoration eller golvbeläggning) och ett eller flera bindemedel, eventuella tillsatser och/eller tillsatsblandningar.

Murbruk med oorganiska bindemedel innehåller dessutom vatten. Tillämpningen och användningen av murbruk är inte begränsad till murverkskonstruktioner. Murbruk som golvbeläggning är ett växande område. Det finns många olika sorters murbruk som används vid reparation av betong, fixering av tegel/kakel, för tak, förankring av bultar och många andra tillämpningar.

Dessutom är ETICS (external thermal insulating composite systems) och en produkt från murbruksindustrin, som spelar en viktig roll för energibesparingen. Mer än 1 300 företag producerar murbruk inom EU. Murbruksindustrin inom EU sysselsätter mer än 34 400 personer.

Betongelementsindustrin

Betongelement är ett fabriksstillverkat byggnadsmaterial som används mycket världen över och finns i alla storlekar och former, från mycket små stensättningsenheter till mer än 50 meter långa broelement.

Produktionsprocessen består i blandning av cement, stenmaterial, vatten, tillsatser och tillsatsblandningar i olika mängder, som hålls i formar där det får härda. Produkterna levereras till marknaden i ett dammfritt, härdat tillstånd. Generering av damm kan i huvudsak bara ske vid hanteringen av råmaterial och vid mekanisk bearbetning efter tillverkningen.

Branschen består av små till medelstora företag utspridda över hela Europa. Uppskattade siffror för EU är: 10 000 produktionsenheter, 250 000 arbetare och 300 till 400 miljoner ton produkter.

Bilaga 6 – Rådet – Sekretariatet

Artikel 1 - Omfattning

Rådet ansvarar för de uppgifter det tilldelats under Artikel 8 i Avtalet. Uppgifterna som finns uppställda under Artikel 8 (2) (b) och (d) i Avtalet skall dock exklusivt och samstämmt vara de fyra styrelseordförandenas, utsedda i enlighet med Artikel 3 härunder, befogenhet.

Artikel 2 – Möten/Beslut

- (1) Rådet skall samlas minst en gång vartannat år under två dagar, under andra halvan av juni månad det aktuella året, i Bryssel. Sekretariatet skall stödja detta möte med logistik och sekreterartjänster samt ordna kallelsen till mötet.
- (2) Medlemmarna får den sammanställda rapporten från Arbetsgivarens part 20 arbetsdagar före respektive mötes första dag för förberedelse av mötet. Under tvådagarsmötet skall Medlemmarna bereda och utforma sammanställningsrapporten enligt Artikel 8 (2) i Avtalet. Minoritetsyttranden och -åsikter skall noteras i en bilaga, men hållas på en minimal nivå.
- (3) De två biträdande styrelseordförandena under Artikel 3 nedan kan tillsammans besluta att kalla till mer frekventa möten om de anser detta nödvändigt.
- (4) Medlemmar kan utfärda fullmakter till andra Medlemmar eller Alternativa medlemmar.

Artikel 3 - Styrelseordföranden

Rådet kommer att ledas av två styrelseordföranden och två biträdande styrelseordföranden, var och en utsedda av Parterna som representerar Arbetstagarna och Arbetsgivarna under tidsperioder om fyra år, för första gången den datum då detta Avtal undertecknas.

Artikel 4 - Protokoll, dokumentation

- (1) Rådets möten skall protokollföras. Protokollet skall skickas till Parterna inom två veckor efter respektive möte. Protokollet skall betraktas som slutgiltigt om inte Medlemmarna protesterar inom ytterligare en veckas tid.
- (2) Sekretariatet eller en av sekretariatet förordnad tredje part skall upprätthålla all dokumentation i relation till Rådet.

Artikel 5 – Kostnader för Rådet/sekretariatet

Alla gemensamma, rimliga och befogade utgifter/kostnader från Rådets och Sekretariatets verksamhet (möteslokal, simultantolkning till FR/EN/DE exklusive personliga resor och boende) skall delas lika mellan de Parter som representerar Arbetsgivarna.

Artikel 6 - Ansvarsskyldighet, ersättningsskyldighet

- (1) Medlemskap i Rådet sker å de representerade Parternas vägnar och Medlemmar och Alternativa medlemmar kan därför inte hållas personligt och direkt ansvarsskyldiga för sina medlemsplikter.
- (2) Parterna skall därför solidariskt hålla Medlemmar, Alternativa medlemmar, deras arvtagare och efterträdare fria från ansvar gällande eventuella och samtliga anspråk, avgifter, kostnader, utgifter och skadeståndsanspråk (inklusive rimliga advokatkostnader) som de rimligen ådragit eller ålagt sig i anslutning till eller som ett resultat av eventuella åtgärder, processer eller

skadestånd som de blivit delaktiga i till följd av eller som ett resultat av deras medlemskap i Rådet, såvida inte åtgärden, processen eller skadeståndskravet orsakats av avsiktlig överträdelse eller ondskefullhet i sitt åtagande.

Artikel 7 – Kungörelser/Språk

Alla kungörelser, insamlingar och spridningar av dokument under Bilaga 6 skall ske via elektronisk post. Meddelanden från och till Rådet skall skickas via Sekretariatets elektroniska postadresser. Alla kungörelser, meddelanden och möten skall utföras på den engelska språket.

Bilaga 7- Rutin för anpassning av God praxis

Enligt Artikel 1, tredje stycket i Avtalet har Avtalet bland annat som mål att öka kunskapen om God praxis. I enlighet med den "dynamiska" art som God praxis har och enligt Artikel 5 (3) i Avtalet, anger denna Bilaga vilken rutin som skall följas för att anpassa God praxis.

Artikel 1 – Överlämnande av nya eller reviderade arbetsblad till parterna

Arbetsgivare och Arbetstagare uppmanas att när som helst under Avtalets varaktighet till den Part de representerar (den presenterande Parten) skicka, nya utformade eller reviderade Arbetsblad (båda härafter kallade "Nya arbetsblad"), åtföljda av, om befintliga Arbetsblads utformning reviderats, en skriftlig förklaring och ett berättigande till varför och hur ändringen av dessa befintliga Arbetsblad utgör en förbättring av arbetarnas skydd eller uppnår samma skydd genom alternativa rutiner och tekniker, jämför med befintliga Arbetsblad. Den Införande Parten skall utvärdera och kan stödja sådana Nya arbetsblad.

Artikel 2 – Den branskmässiga motpartens godkännande av Nya arbetsblad ("Speglande" Part)

Efter att ha uttryckt sitt samtycke enligt Artikel 1 ovan skall den Införande Parten skicka de aktuella Nya arbetsbladen till sin branskmässiga motpart för diskussion och godkännande. Det åligger respektive Speglande parter att ordna åsiktsutbyte om och godkännande av Nya arbetsblad. Efter att de nya Arbetsbladen godkänts av branschens båda parter skall de sändas till Rådet (Artikel 8 (2) i Avtalet).

Artikel 3 – Anpassning utförd av Rådet

Rådet ansvarar för slutlig granskning och anpassning av Nya arbetsblad för att garantera att dessa inte strider mot Avtalet (inklusive andra Arbetsblad, andra delar av God praxis etc.). Detta inkluderar återkallning av utgångna Arbetsblad.

Artikel 4 – Anpassningarnas giltighet

Efter anpassning enligt Artikel 3 skall alla anpassningar av God praxis förmedlas via elektronisk post eller Extranät till övriga Parter. De skall gälla i tre månader efter att de förmedlats om inte annat datum för giltigheten beslutats av Rådet.

Artikel 5 – Anpassningsrutinens frekvens

Det erinras att Rådet skall sammankallas minst en gång vartannat år. Parterna uppmanas därför att om så är möjligt samla sina anpassningsförslag till schemat för Rådets sammankomst.

Bilaga 8 – Protokoll för kontroll av hälsan gällande silikos

ALLMÄNNA RIKTLINJER

Arbetsgivarna skall först och främst utföra en riskanalys på arbetsplatsen så som den beskrivs i Vägledning till god praxis, för att identifiera var Arbetstagare kan befinna sig under särskild risk för hälsomässiga faror relaterade till respirabel kristallin kvarts. Införandet av Protokoll för kontroll av hälsan är beroende av riskanalysens resultat.

All hälsokontroll skall utföras yrkesmässigt av kompetent medicinsk personal och i enlighet med kraven i aktuell, nationell lagstiftning.

Arbetstagaren/arbetstagarna eller den externa medicinska rådgivaren för säkerhets- och hälsoprogrammet skall ha en praktisk kunskap om de olika delarna av programmet för medicinsk andningskontroll.

Målsättningarna med den specifika hälsokontrollen för respirabel kristallin kvarts är att:

- Upptäcka ogynnsamma hälsomässiga effekter i ett tidigt skede;
- Upprätta ett standardvärde från vilket man utvärderar ändringar som kan utvecklas;
- Förhindra att ytterligare skada åsamkas.

De potentiella fördelarna är:

- Identifiering av påverkade personer;
- Identifiering av potentiellt farliga arbetsförhållanden och kontroll av kontrollåtgärdernas effektivitet på arbetsplatsen;
- Att förmedla feedback om riskanalysernas noggrannhet;
- Att ta fram information på vilken epidemiologiska undersökningar kan baseras.

RISKER FÖR ANDNINGSVÄGARNA

Den primära hälsomässiga risken vid exponering för damm innehållande respirabel kristallin kvarts är en lungsjukdom som kallas **silikos**. Det är därför viktigt att fokusera den medicinska kontrollen på lungorna. Dessutom finns det viss bevisning för att människor som lider av silikos har en större risk att utveckla lungcancer. Personer som exponeras för damm i allmänhet och de som lider av dammrelaterade lungsjukdomar (pneumokonios (dammlunga), silikos (stendammslunga) etc.) har också en större risk att utveckla tuberkulos. Detta bör tas i beaktande när den medicinska kontrollen utförs.

INNEHÅLL I PROGRAMMET FÖR MEDICINSK KONTROLL AV ANDNINGSVÄGARNA

1) Programmet för medicinsk kontroll av andningsvägarna bör inkludera följande:

- En **medicinsk journal** kommer att upprättas för varje Arbetstagare vid tiden för anställningen. Det aktuella formatet är oviktigt men journalerna behöver vara tillgängliga för medicinsk personal, uppdaterade, säkra, sammanlänkade (t ex information om dammexponering), sekretessbelagda och arkiverade i 40 år efter att exponeringen avslutats. Denna dossier består i synnerhet och i enlighet med nationell lagstiftning av följande viktiga delar:
 - Identifikationsdata;
 - Annan användbar demografisk information (personlig och släktmässig historik);
 - Arbetstagarens jobbprofil;
 - Historik om yrkesmässiga och fritidsmässiga aktiviteter som detaljerat anger exponering för potentiellt skadligt damm, kemikalier och andra fysiska medel (strålning);

- Medicinsk historik som fokuserar på andningsmässiga symptom (t ex hosta, expektoration, andfäddhet, rosslande);
- Rökningssvanor (antal cigaretter per dag, varaktighet...).
- **Medicinsk undersökning** av bröstkorgen. Undersökningen skall klarlägga huruvida observationer relaterade till bröstet är normala eller inte (t ex symmetri, expansion, slag, andningsljud, palpitation, rosslande, bubblande och trög andning).
- **Funktionstest:**
 - Även om inte anormaliteter som visas genom spirometri eller tester av lungfunktionen är exakta (rökning är t ex en kopplande faktor), betraktas tester av lungfunktionen som en användbar del av programmet för medicinsk kontroll av andningsvägarna, för utvärdering och regelbunden övervakning av standardvärde. Det ger möjlighet att upptäcka förlorad lungkapacitet i ett tidigt skede.
 - Standardiserade metoder för spirometritest och utrustningsspecifikationer har rekommenderats av branschorganisationer som exempelvis European Respirators Society (1993) och American Thoracic Society (1995).
- **Radiologisk undersökning:** Att följa de radiologiska förändringarna hos arbetare som exponerats för kristallin kvarts är det känsligaste sättet för att i ett tidigt skede upptäcka silikos. Anormaliteter syns vanligtvis radiografiskt innan förlorad lungfunktion kan upptäckas genom spirometri eller innan symptomen framträder. Regelbunden bröstkorgröntgen är därför en vital del av den medicinska kontrollen av andningsvägarna.
 - En PA (postero anterior)-röntgen av bröstkorgen i full storlek, företrädesvis av en högspänningsteknik (mindre format från datoriserade tekniker är inte passande).
 - Filmerna skall tydas av en kvalificerad och utbildad radiograf eller lungspecialist.
 - Riktlinjer om passande utrustning och tekniker har publicerats i stor mängd. Mer information om aktuell praxis kan hämtas från International Labour Organization (ILO), 1211 Geneva 22, Schweiz.
 - Filmerna skall klassificeras i enlighet 2000 Guidelines for the Use of ILO International Classification of Radiographs of Pneumoconiosis. Implementeringen och uppföljningen av riktlinjerna för korrekt utrustning och teknik kan senare och vid behov klassificera bröstkorgröntgen på samma sätt.
 - Röntgenundersökningens frekvens fastställs av en yrkesverksam läkare baserat på en utvärdering av risken från exponering för respirabel kristallin kvarts. Var i vissa länder uppmärksam på befintliga begränsningar gällande röntgenundersökningsfrekvensen. Kontakta en kvalificerad och yrkesverksam läkare för råd.
 - De arbetstagare som varit i kontakt med/exponerats för respirabel kristallin kvarts och som avslutats sina aktiviteter hos en specifik Arbetsgivare (pensionerat sig/nytt yrke) måste på egen begäran beredas plats för medicinsk uppföljning. Arbetsgivarna anförtror sig till nationella system och EU:s system för att underlätta denna medicinska uppföljning.

2) Registerhållning och sekretess:

- **Medicinska journaler** måste förvaras säkert, antingen internt eller hos ett anförtrött företag. Tillträde till dessa medicinska journaler sker enbart i enlighet med nationell lagstiftning.
- God **kommunikation** är av yttersta vikt om målsättningarna med ett program för hälsokontroll skall uppnås.
 - Arbetstagaren måste informeras om resultaten från dennes medicinska kontroll;
 - Det medicinska kontrollprogrammets resultat, framställt på ett sådant sätt att individerna inte kan identifieras, skall användas för att förbättra befintliga kontroller av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

REFERENSER.

- Occupational Health Program for exposure to Crystalline silica in the Industrial Sand Industry – National Industrial Sand Association (NISA) – Mars 1997
- Screening and surveillance of workers exposed to mineral dust – WHO – 1996
- The European Respiratory Journal – Volume 6, Supplement 16, Mars 1993
- Guidelines for the use of the ILO International Classification of radiographs of Pneumoconiosis – Revised edition 2000 – International Labour Organization
- ATS (1995) Standardization of spirometry - American Journal of respiratory and critical care medicine, 152:1107-1136
- Occupational Health Management in the Quarry industry – Quarries National Joint Advisory Committee – version den 1 maj 2004
- Health & Safety at work, Information notices on diagnosis of occupational diseases, European Commission, Employment & social affairs, Report EUR 14768.